BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 15 grudnia 1930 roku. 361.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ. Dział. Str.

1. Prasa litewska o zbliżeniu państw nadbałtyckich.- I. 1.

Kronika.

2. Traktat litewsko-łotewski w komisjach sejmu łotewskiego.- " 3.
3. Dokoła rokowań litewsko-estońskich.- " 3.
4. Traktat przyjaźni z Afganistanem.- " 3.
5. Nadanie orderu Gedymina oficerowi estońskiemu.- " 3.
6. Dokoła rokowań polsko-litewskich.- " 3.

----ooOoo----

Niejednokrotnie już koncepcja związku państw nadbałtyckich była na Litwie wysuwana. Dotychczas jednak, z różnych względów, nie mogła dojść do skutku. Urzędowe sfery litewskie obawiały się nawet długi czas się wypowiedzieć w tej sprawie, ażeby się nie narazić któremuś z "przyjaciół", dla których sojusz państw nadbałtyckich byłby wcale nie na rękę.

Obecnie sytuacja się zmieniła i nawet urzędowy "Lietuvos Aidas" doszedł do wniosku, że państwa bałtyckie będą mogły obronić swą niepodległość jedynie zjednoczonemi siłami.

Rzecz prosta, oficjalnie o sojuszu państw nadbałtyckich narazie się nie mówi, lecz życie szybko zmierza w tym kierunku.

Doszło już do podpisania traktatu handlowego między Litwą a Łotwą. Obecnie Litwa prowadzi rokowania w sprawie podpisania podobnego traktatu z Estonją. Spodziewać się należy, że rokowania litewsko-estońskie zakończą się pomyślnie. Ważną jest rzeczą, ażeby między Litwą a Estonją również zostały zniesione wizy, jak to miało miejsce pomiędzy Litwą a Łotwą. Wizy te stanowią bowiem uciążliwe przeszkody we zajemnem poznawaniu się, a tem samem zbliżeniu zainteresowanych krajów.

Sprawy ekonomiczne ściśle się wiążą z politycznemi. Sądzić należy, że państwa nadbałtyckie zrozumieją nareszcie tę prawdę i, mając na względzie wspólnotę interesów ekonomiczno-politycznych, dążyć będą do ścisłego sojuszu, nie zwracając uwagi na wielkich swych sąsiadów.

Sojusz państw nadbałtyckich może odegrać ważną rolę w utrzymaniu pokoju w Europie Wschodniej.

Wielkie państwa również więcej się będą liczyły z kolektywem młodych państw nadbałtyckich, aniżeli z każdem z nich zosobna.

T r a k t a t l i t e w s k o - ł o t e w s k i w k o m i s j a c h s e j m u ł o t e w s k i e g o . Według informacyj Eltv, komisja handlowo-przemysłowa sejmu łotewskiego zatwierdziła jednogłośnie w dniu 11 grudnia traktat handlowy z Litwą. Traktat przeszedł już przez wszystkie komisje sejmowe i możliwą jest rzeczą, żew najbliższych dniach zostanie przedłożony plenum sejmu.-

D o k o ł a r o k o w a ń l i t e w s k o - e s t o ń s k i c h . Na posiedzeniu delegacyj litewskiej i estońskiej w dniu 10-go grudnia rozpatrywano listę towarów litewskich, dla których Litwa pragnęłaby uzyskać ulgi taryfowe. Wyłoniono dwie komisje, z których jedna miałaby się zająć opracowaniem projektu tekstu traktatu, druga zaś - zbadaniem warunków zakupu zboża. W skład pierwszej komisji wchodzą pp.Mickwitz i p.Ginejtis, zaś do drugiej pp.Kaljot i Vienożińskis.

Prezes delegacji estońskiej, p.Sepp, udał się do Talina celem naradzenia się z rządem estońskim. Delegacji estońskiej przewodniczył zastępca p.Seppa, poseł estoński w Kownie, p.Laretei.-

T r a k t a t p r z y j a ź n i z A f g a n i s t a n e m . W dniu 9 grudnia podpisał minister spraw zagranicznych dr.Zaunius traktat przyjaźni Litwy i Afganistanu. Traktat ten podpisany został z drugiej strony przez posła nadzwyczajnego Afganistanu w Moskwie p. Sirdar Mohamed Aziz Khana, który w tej sprawie przybył z Moskwy do Kowna.-

N a d a n i e o r d e r u G e d y m i n a o f i c e r o w i e s t o ń s k i e m u . W dniu 10 grudnia litewski chargé d'affaires w Estonji Szumauskas oraz wojskowy przedstawiciel Litwy w krajach nadbałtyckich pułk.Jakutis wręczyli wyższemu oficerowi estońskiemu gen. Losmanowi order Gedymina II stopnia.-

D o k o ł a r o k o w a ń p o l s k o - l i t e w s k i c h . Jako delegat Polski w rokowaniach polsko-litewskich w Berlinie, wyznaczony został p.Szumlakowski.-

weszły na nowe tory, a mianowicie na tory zbliżenia. Obecnie zbliżeni łotewsko-litewskie rozszerza się dalej jeszczę, gdyż oto rozpoczęły się w Kownie rokowania litewsko-estońskie. Rzeczą godną uwagi jest, że inicjatywa w tym kierunku wyszła od rządu litewskiego, co świadczy o tem, że polityka litewska nad Bałtykiem staje się w ostatnich czasach coraz aktywniejsza. Aktywność taka, jak świadczą o tem pierwsze jej wyniki, może być dla państw nadbałtyckich nader korzystna. Prędzej czy później bowiem, idąc w tym samym kierunku, doszłoby się niewątpliwie do konsolidacji stosunków nad Bałtykiem, co, rzecz prosta, jest równoznaczne ze wzrostem międzynarodowego znaczenia państw nadbałtyckich.

Przechodząc do stosunków litewsko-estońskich, zaznczyć należy, że nie tak dawno jeszcze w stosunkach tych odzywały się pewne niemiłe zgrzyty, nie z winy litewskiej jednak. Zgrzyty te utrudniały również unormowanie prac ekonomiczny pomiędzy obu krajami. Obecnie nie należy jednak wywlekać tych niemiłych wspomnień, a z całą nadzieją na pomyślną przyszłość torować drogę dla nowych stosunków.

Rokowania handlowe z Estonją rozpoczęły się nie od dzisiaj. Rokowania te maj , podobnie jak rokowania litewsko-łotewskie, swoją historję. Jeżeli porównać przebieg rokowań litewsko-estońskich z przebiegiem rokowań litewsko-łotewskich, to da się zauważyć cały szereg analogij. Tłumaczy się to tem, że zazębia się tu całe mnóstwo wspólnych interesów i wspólnych przeszkód. W związku z tem, szczeęśliwe zakończenie rokowań litewsko-łotewskich znacznie odciążyło sprawę rokowań litewsko-estońskich.

Z przemówienia, które wygłosił minister Zaunius przy rozpoczęciu rokowań litewsko-estońskich, wnioskować należy, że rząd litewski przystępuje do rokowań z Estonją, kierując się szczerą chęcią osiągnięcia korzystnego dla obu krajów porozumienia. Brak takiego porozumienia w stosunkach ekonomicznych Litwy z Estonją stanowił dotychczas wielką lukę, którą odczuwała zarówno Litwa, jak Estonja. W ostatnich czasach luka ta miała się odbić jeszcze więcej na Estonji, której bilans handlowy w stosunkach z Litwą był aktywny. Stosowane na Litwie względem towarów estońskich cła maksymalne podcięłyby w znacznym stopniu import estoński. Jednocześnie Litwa również nie miała dotychczas warunków rozwoju swego eksportu do Estonji. Eksport litewski do Estonji w ogólnym handlu zagranicznym Litwy nie odegrał jednak żadnej roli. Tymczasem struktura gospodarcza obu krajów i ich interesy ekonomiczne doskonaleby się nadawały do handlu wymiennego. Estonja corocznieimportuje z zagranicy wielkie ilości zboża i innych produktów rolnych, które z kolei importuje Litwa. Z drugiej strony, Litwa stanowić może rynek dla pewnych wyrobów przemysłowych estońskich, które to wyroby obecnie Litwa zakupuje gdzieindziej. W związku z tem wszystkiem uważać należy za wielkie nieporozumienie faktu, że dotychczas oba państwa nie weszły na drogę ścisłej współpracy gospodarczej, któraby się tak Litwie, jak Estonji, przydała. Zakrawa na to, że jakieś sztuczne przeszkody dotychczas współpracę tę uniemożliwiały.

Konstatując to wszystko, niepodobna twierdzić, że żadnych już absolutnie przeszkód do podpisania przez Litwę i Estonję traktatu handlowego niema. Gdyby bowiem przeszkód takich nie było, to już z pewnością dawno do podpisania traktatu między obu krajamiby doszło. Przeszkody istnieją, aczkolwiek znacznie mniejsze, niż poprzednio. Ufać należy, że doświadczenie, zdobyte w trakcie rokowań litewsko-łotewskich pozwoli przeszkody pomienione pokonać.

Życzyć więc należy, ażeby rozpoczęte rokowania litewsko-estońskie doprowadziły do jaknajpomyślniejszego końca.-

"Lietuvos Žinios"Nr.283 z dn.12.XII.1930 r. Art.p.t."Pod znakiem sojuszu państw nadbałtyckich". Streszczenie:

Jest rzeczą pewną, że życie jest potężniejsze od wszystkich dyplomatów. Wymogi życia jednoczą częstokroć niespodziewanie jednostki i państwa nawet wtedy, gdy wydaje się to pozornie rzeczą niemożliwą.

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

P r a s a l i t e w s k a o z b l i ż e n i u p a ń s t w n a d b a ł t y c k i c h.

"Musu Rytojus"Nr.50 z dn.12.XII.1930 r. Art.p.t."Ku zbliżeniu państw nadbałtyckich". Streszczenie:

Litwa podpisała niedawno traktat handlowy z Łotwą. W tych dniach przybyła również do Kowna delegacja estońska w celu prowadzenia rokowań analogicznych z łotewskiemi. Należy się spodziewać, że traktat litewsko-estoński również zostanie wkrótce podpisany. W ten sposób uczyni się pierwszy doniosły krok w kierunku zbliżenia trzech państw nadbałtyckich.

O związku państw nadbałtyckich mówi się od chwili niepodległości tych państw. Odbyło się już sporo zjazdów i narad w tej sprawie. Wylano też dużo atramentu, pisząc na temat nadbałtyckiego związku. Jednak dopiero teraz uczyniono pierwszy realny krok na drodze sojuszu państw nadbałtyckich, a przynajmniej na drodze ku ich zbliżeniu. Zbliżenietakie potrzebne jest dla wszystkich nadbałtyckich państewek. Niewielkie narody: litewski, łotewski i estoński, znajduja się wśród olbrzymich, jak Rosja i Niemcy. Polacy, stanowią wprawdzie naród niewielki, lecz swą żarłocznością przewyższają nawet mocarstwa.

Wszystkie wielkie narody w mniejszym lub większym stopniu skłonne są do ekspansji i do ujarzmiania narodów małych. Takie Niemcy np. nie mają prawa do wtrącania się do wewnętrznych spraw Kłajpedy, a jednak się wtrącają. Podobnież Polska, korzystająo z tego, że ma przewagę, zagarnęła Wilno i nie chce go zwrócić. W Lidze Narodów również się więcej liczą z wielkiemi państwami, niż z małemi. W związku z tem małe narody powinny się zrzeszać i tworzyć skupienia, któreby mogły oprzeć się zakusom innym. Wśród wielkich państw bowiem trudno jest małemu państwu znaleść odpowiedniego sojusznika.

Sytuacja Litwy jest szczególnie ciężka. Z jednej strony Polska zagarnęła Wilno i nie chce go zwrócić, zaś z drugiej - Niemcy zaczynają stosować pod adresem Litwy różne szykany. Rzecz prosta, Niemcy na Litwę nie napadną, gdyż zbyt wielu mają przeciwników, a zbyt mało przyjaciół. Gdyby Niemcy miały na Litwę napaść, to zwróciłby się przeciwko nim cały świat, podobnie, jak w 1914 roku. Jednakże Niemcy obecnie są znacznie słabsze, niż w chwili wybuchu wojny światowej i obawiają się zbyt ostrych wystąpień. Niemcy mogą jednakże zaszkodzić Litwie w wysokim stopniu pod względem gospodarczym. Jeżeli Niemcy zapragnęłyby odgraniczyć się od importu litewskiego przy pomocy wysokich ceł, to Litwa, która eksportuje do Niemiec przeszło połowę swego ogólnego wywozu, znalazłaby się w ciężkiej sytuacji i mocnoby ucierpiała, zanimby się jej udało znaleść nowe rynki.

Nie czekając więc na to, co się stanie, powinna Litwa szukać nowych rynków zbytu i nowych sojuszników. W pierwszym rzędzie należałoby myśleć o zbliżeniu państw nadbałtyckich. Łotwie bowiem i Estonji grozi niebezpieczeństwo podobne, co Litwie.

Potrzebę zbliżenia państw nadbałtyckich zaczyna się widocznie coraz lepiej rozumieć nietylko na Łotwie, lecz również w Estonji. Ze względu na to, łatwiej będzie obecnie Litwie z krajami temi się porozumieć, jak tego dowiódł chociażby traktat handlowy, podpisany ostatnio w Kownie.-

"Lietuvos Aidas"Nr.282 z dn.11.XII.1930 r. Art.p.t."Rozpoczęcie rokowań handlowych z Estonją". Streszczenie:

Po pomyślnem zakończeniu rokowań litewsko-łotewskich i podpisaniu całego szeregu handlowych umów, stosunki litewsko-łotewskie

137